

การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน:
กรณีศึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ซูไฮมิน สาและ¹

ผายนีย์ ช. บุญพันธ์²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการหมู่บ้าน และเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 400 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; PNI_{modified}) ผลการศึกษาพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในคณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับแรก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นลำดับแรก รองลงมาคือคณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นลำดับที่ 3 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจเป็นลำดับที่ 4 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขเป็นลำดับที่ 5 และสุดท้ายคือคณะทำงานด้านอำนวยการ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้แก่ ควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ารับการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่หน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นจัดมากขึ้น

คำสำคัญ : คณะกรรมการหมู่บ้าน, บทบาท, การประเมินความต้องการจำเป็น

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Public Needs Assessment of the Role of Village Committees:

A Case Study of Village Committees in Khok Pho District, Pattani Province

MR.Suhaimeen Salah

Public Administration

Abstract

The objectives of the study were to assess the actual role and expected role of village committees, and to conduct a needs assessment of the role of village committees in Khok Pho District, Pattani Province. The subjects were 400 people in Khok Pho District, Pattani Province. Data were collected using a questionnaire and analyzed using mean, standard deviation, and priority needs index (PNI). The study found that the priority needs index (PNI) ranked according to the public needs for the role of village committees in Khok Pho District, Pattani Province was that first priority was given to the role of administration and peacekeeping which indicated that people in the area still gave importance to safety of life and property. This was followed by village development plans in education and culture, followed by economic promotion as third priority, social and environmental promotion as fourth priority, and health promotion as fifth priority, and last in priority was directing function. Recommendations from this present research are as follows: Village committees should have more training in prevention and solutions of narcotic problems, especially training organized by other organizations.

Keyword : Village Committee, Role, Needs Assessment,

บทนำ

คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ปกครองและเป็นผู้ดำเนินในท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่จึงจำเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ส่งเสริมบทบาทและให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ซึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาหมู่บ้าน ดำเนินงานและกิจกรรมในพื้นที่ของทุกภาคส่วนตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเพื่อแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในหมู่บ้าน ทั้งในหมู่บ้านปกติและหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้เสนอโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้คณะกรรมการหมู่บ้านแล้ว ควรดำเนินการเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างแกนนำ 4 เสาหลักของหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้นำจิตวิญญาณ/ผู้นำธรรมชาติ โดยใช้หลักศาสนาตามแนวทางหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งกรมการปกครองได้พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการดังกล่าว

ในส่วนของจังหวัดปัตตานีจากสถานการณ์ทางสังคม (อ้างถึงในบรรยายสรุปจังหวัดปัตตานี, 2559) พบว่าด้านคุณภาพชีวิต ประชาชนจังหวัดปัตตานียังมีปัญหาไม่บรรลุเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมวดสุขภาพ มีบ้านอาศัย ผักไม่การศึกษา การปลูกฝังค่านิยมไทยและร่วมใจพัฒนา ซึ่งเป็นหมวดที่ตกเกณฑ์ซ้ำในหลายๆ ปีซึ่งยังมีแนวโน้มเป็นปัญหาต่อไป ในด้านความมั่นคงของมนุษย์ แนวโน้มปัญหาสังคมของจังหวัดปัตตานีพบว่าปัญหาการมีงานทำและรายได้ และการขาดหลักประกันทางสังคม ปัญหาชุมชนและการสนับสนุนทางสังคม และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ที่ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัญหาหลัก ได้แก่ เด็กเยาวชน คนพิการ และแรงงาน ทางด้านความยากจนจากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) แนวโน้มครัวเรือนยากจนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่ามีแนวโน้มลดลง แต่ในปี พ.ศ. 2557 จากการประชาคมเพื่อค้นหาครัวเรือนยากจนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 64,000 บาท/ครัวเรือน/ปี เพื่อส่งเสริมอาชีพตามโครงการภายใต้แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ายังมีครัวเรือนยากจน จำนวน 22,924 ครัวเรือน หรือร้อยละ 14.9 ของครัวเรือนในจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดปัตตานียังต้องการการพัฒนาไปสู่การ

เปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างทันท่วงที ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ของโลกและสถานการณ์ภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีความใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน จึงต้องร่วมมือกันเพื่อดูแลความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนให้อยู่ดีกินดีมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการพัฒนาระบบการดำเนินงานที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.) จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน และในยุคปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 21 การเข้ามาของนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ มากมาย คณะกรรมการหมู่บ้านจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองและปรับปรุงการทำงานของตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม และตอบสนองความคาดหวังของสาธารณชนที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้ที่ตอบได้ดีถึงผลการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านก็คือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว จึงมีการศึกษาวิจัยเครื่องมือต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาได้ หนึ่งในนั้นคือการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งปัจจุบันพบว่าการประเมินความต้องการจำเป็นได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้หากองค์กรใดจัดทำโครงการใดๆ โดยไม่มีการคำนึงถึงความต้องการจำเป็นในระดับบุคคลหรือกลุ่มคนต่างๆ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ และปัญหาอื่นๆ ตามมาอย่างไม่สิ้นสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานหรือโครงการด้านการบริการสังคม การละเลยต่อความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการอาจเป็นเหตุให้งานหรือโครงการนั้นๆ ขาดความร่วมมือและไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือให้บริการไม่ตรงกับความต้องการจำเป็นทำให้เกิดความล่าช้า และสูญเสียทรัพยากรไปโดยเปล่าประโยชน์ ทั้งนี้การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นความต้องการจำเป็นที่แท้จริงขององค์กร สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินงานใหม่ และใช้ในการปรับปรุงงานที่มีอยู่เดิม นอกจากนี้การประเมินความต้องการจำเป็นยังสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถเลือกตัดสินใจดำเนินการกับความจำเป็นหรือปัญหาที่มีความสำคัญสูงสุดก่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงพบว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่าการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายต่างๆ ได้จริงหรือไม่ สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในหมู่บ้านได้ดีเพียงใด ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีปัญหาและอุปสรรคมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นพื้นที่กลุ่มเป้าหมายเนื่องจากการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่างๆ ในอำเภอโคกโพธิ์อาศัยอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ ภายใต้การนำของผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านนั้นๆ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากกว่าข้าราชการในหน่วยงานอื่น เช่น ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ซึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี นั้น อาศัยกระบวนการต่างๆ ตามกฎหมายของหมู่บ้านเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสงบสุขในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548) เสนอแนวคิดในการให้ความหมายของความต้องการจำเป็นไว้ แบ่งตามมุมมองได้ 2 มุมมอง คือ มุมมองทางจิตวิทยา มุมมองนี้ได้รับอิทธิพลสำคัญและมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความต้องการจำเป็นของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) โดยแบ่งความต้องการจำเป็นออกเป็น 5 ระดับขั้น คือ พีระมิดความต้องการจำเป็น (Maslow's Hierarchy of Needs Pyramid) และมุมมองทางการประเมินโดยสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกมองว่าความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง (Discrepancy) และกลุ่มที่สองมองว่าความต้องการจำเป็นคือประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

เอกรัฐ ชูหวาน (2553) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่หรือการแสดงออกหรือการแสดงพฤติกรรมของคน ตามความคิดเห็นของตนเองและตามที่ถูกคาดหวังให้เหมาะสมกับตำแหน่งทางสังคมอันเกิดจากการเรียน และเกิดกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมและสถานการณ์ทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

ในปี 2524 คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่รัฐบาลแต่งตั้งขึ้นได้เสนอความเห็นต่างๆ ต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งข้อเสนอให้ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานหมู่บ้านในด้านต่างๆ ที่สำคัญคือการปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ตามรูปแบบหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ. ศ. 2457 ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างให้สอดคล้องกับรูปแบบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และที่สำคัญมีการเสนอให้ยกเลิกคณะกรรมการหมู่บ้านรูปแบบอื่น โดยให้คงไว้เพียงคณะกรรมการหมู่บ้านตาม พรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ. ศ. 2457 และคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. ประกอบด้วยคณะทำงานด้านต่างๆ 6 ด้าน คือ คณะทำงานด้านอำนวยการ คณะทำงานด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ คณะทำงานด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และคณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (SURVEY RESEARCH) โดยกำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มีประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จำนวน 61,538 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ศึกษา คือ 400 ตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการนำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านต่างๆ จำนวน 6 ด้าน ในตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PRIORITY NEEDS INDEX; $PNI_{MODIFIED}$)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญในบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในคณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรกจากคณะทำงานทั้ง 6 ด้าน แต่หากพิจารณาลงไปในรายละเอียดจะพบว่าประชาชนอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ให้ความสำคัญในประเด็นด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในเรื่องของความต้องการให้คณะกรรมการหมู่บ้านให้ความสำคัญเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา โดยบางกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหรือใช้เพียงเล็กน้อยก็ให้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมได้ทันที แสดงให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นลำดับแรก

รองลงมาคือคณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นลำดับที่ 3 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจเป็นลำดับที่ 4 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขเป็นลำดับที่ 5 และสุดท้ายคือคณะทำงานด้านอำนวยการ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี สามารถอธิบายได้ดังนี้

การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความแตกต่างกัน เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในคณะทำงานด้านต่างๆ 6 ด้าน จากสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมที่อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีสภาพที่ควรจะเป็นในระดับมากที่สุด จนถึงการวิเคราะห์ค่าดัชนีเพื่อหาลำดับความสำคัญซึ่งพิจารณาจากทั้งสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น ทั้งนี้สมมติฐานมีความสอดคล้องกับสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่พบว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่ประชาชนในพื้นที่คาดหวังคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยที่มีค่าเฉลี่ยในส่วนของความคาดหวังสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกชมาศ เอกเยี่ยม (2557) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: การวิเคราะห์บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่าต้องการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญกับการเข้ามาดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชนมากที่สุด โดยการดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของคนในชุมชน สร้างความสามัคคีเพื่อลดความขัดแย้ง และควรมีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในพื้นที่ทั้งกลางวันและกลางคืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบหรือวิธีการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการหมู่บ้าน จาก การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชนในพื้นที่
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือผู้นำชุมชนต่างๆ
3. ควรมีการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน
4. ควรดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ในพื้นที่อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้อง ของเทคนิคการจัดเรียงลำดับ ความสำคัญ ที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ชัย คงขาว. (2555). บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา อำเภอเมือง พัทลุง จังหวัดพัทลุง. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัฐติพร ศิริศรี และคณะ. (2560). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอ เมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวิทยานิพนธ์ของนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรัฐ ชูหวาน. (2553). บทบาทของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายา เเสพติด : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.